

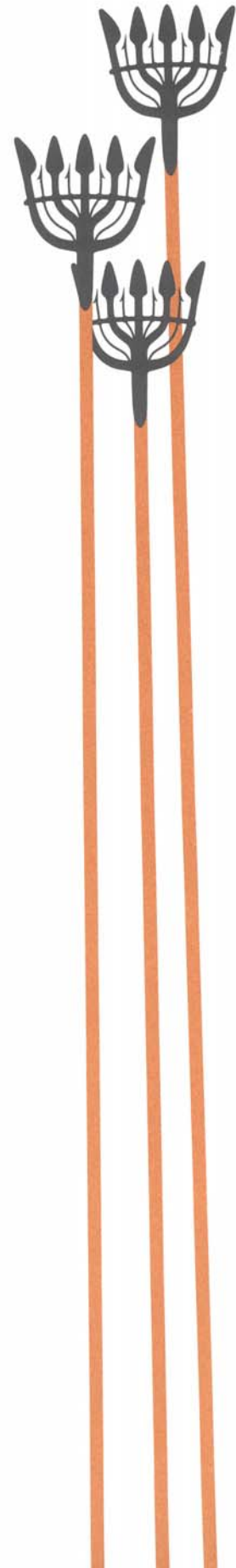
Listerby 16:54 och Yxnarum 19:12

Listerby socken, Ronneby kommun

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2005:20
Mikael Henriksson

Bakgrund

Inför fortsatt utbyggnad av planlagt bostadsområde inom Slättanäsområdet i Listerby socken, Ronneby kommun beslutade Länsstyrelsen i Blekinge län att en särskild utredning skulle komma till stånd inom de aktuella fastigheterna Listerby 16:54 och Yxnarum 19:12 (Lst dnr: 431-2358-05). Blekinge museum fick i uppdrag att utföra nämnda utredning, vilken i sin helhet bekostades av exploatören Skillingenäs AB. Föreliggande avrapportering är avsedd att utgöra ett kulturmiljömässigt underlag för exploateringsärendets fortsatta hantering.

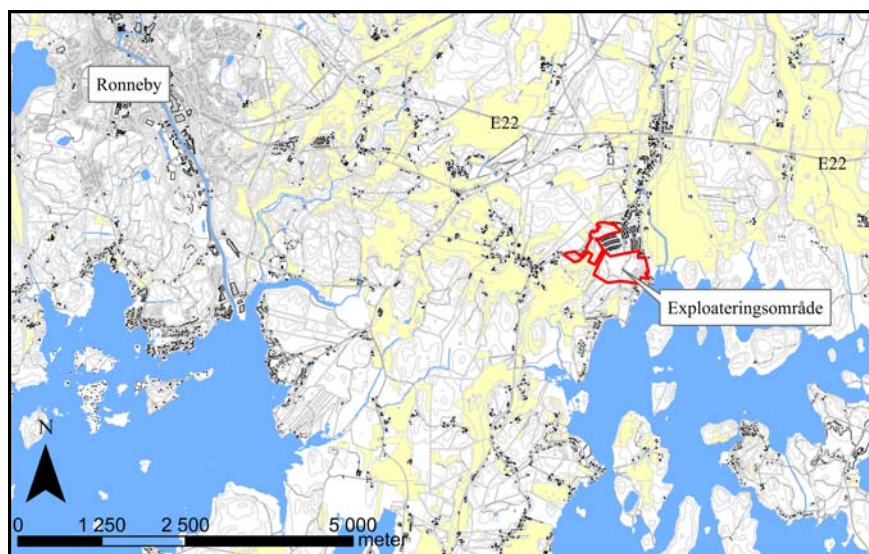

Fig.1 – Utredningsområdet i förhållande till E22 och Ronneby tätort.

Topografi och kulturhistoria

Det aktuella exploateringsområdet ligger i den sydöstra delen av Ronneby kommun, en dryg halvmil sydost om Ronneby tätort och 1,5 km söder om E22 (se fig.1). Området utgörs av en kuperad, strandnära terräng vars höjdnivåer varierar mellan 5 till 25 m.ö.h. Geologiskt präglas området främst av delvis blockbemängd morän och ställvis går berget i dagen. I områdets centrala del finns ett mer låglänt, utdikad markparti och i öster en markerad strandterrass. I huvudsak är exploateringsområdet bevuxet med planterad barrskog och jordarten består i huvudsak av morän- och havssand. Området har i historisk tid utgjort betad utmark till Yxnarum och Listerby byar. Såväl partier med ålderdomliga odlingsrösen som gravar i form av stensättningar (se ex. RAÄ 51 resp. 52, Listerby sn) understryker områdets betydelse även under tidig historisk och förhistorisk tid (se överblick i Persson, T. 2001).

Utredningens genomförande

Våren 2004 genomförde Blekinge museum en översiktlig fältinventering inom utredningsområdet varvid fem större och mindre områden bedömdes vara särskilt viktiga att undersöka inom ramen för en arkeologisk fältarbetsfas (se bilaga 1, Delområden 1-5). Ytterligare två delområden ansågs initialt vara av intresse, men då man redan till del hunnit bebygga dessa, omöjliggjordes grävning här. Exploatering inom delområden 1, 3 och 5 sköts på framtiden av exploitören. Även sökschaktningarna här fick därför ställas in i väntan på en annan projektfas. Inte minst berodde detta på att skogavverkningen senarelades. Den särskilda utredningen kom av ovanstående skäl endast att omfatta Delområden 2 resp. 4.

Fig.2 – Översiktspild Delområde 2 mot norr.

Avsikten med den särskilda utredningen var att få svar på huruvida under mark dolda fornlämningar kunde komma att beröras av anläggningsarbeten inom utredningsområdet. Det arkeologiska arbetet genomfördes i form av sökschaktning på lämpliga lägen i terrängen under ledning av ansvarig arkeolog från Länsmuseumet. Grävningens arbetet utfördes av maskinist med hjälp av en hjulgrävare, försedd med en 1,7 m. bred planskopa. Sammanlagt drogs 14 sökschakt inom de bägge delområdena med en totallängd om ca 140 löpmeter (se bilaga 2 resp. 3). Sökschakten mättes in digitalt i fält genom assistans

från exploatören och den slutliga bearbetningen gjordes i efterhand mot fastighetskartan i datorprogrammet ArcView 8. Dokumentation med digitalkamera skedde fortlöpande under fältarbetsinsatsen.

Fig.3 - Sökschakt 8 inom Delområde 2 mot norr.

Resultat

Utifrån de grävda sökschaktens inbördes placering samt observationer gjorda under arbetets gång bedömdes resultaten vara representativa för de undersökta delarna av utredningsområdet.

Delområde 2 låg i en svag östsluttning, i ett till största del öppet terrängavsnitt (se fig.2). Vid schaktningarna framkom boplatsspår i form av arkeologiska anläggningar och lager i schakt 8 (se bilaga 2 resp. 3 samt fig.3). Vid arbetet tillvaratogs även bearbetad flinta samt fragment av förhistorisk keramik (se fig.5). Lämningarna i schakt 8 sammanfaller med en relativt plan och stenröjd terrass inom utredningsområdet. Något tiotal meter NO om schakt 9 noterades en övertorvad, rund stensättning om ca 6 m i

diameter bestående av upp till 0,4 m stora stenar. Det likartade stenmaterialet tydde på att det skulle kunna röra sig om en förhistorisk grav. En mindre, rund stensättning i schakt 10 tolkades dock som ett mer sannolikt, ålderdomligt odlingsröse (se fig.4).

Fig.4 – Sannolikt ålderdomligt odlingsröse inom Delområde 2 mot väster.

Delområde 4 präglades huvudsakligen av en tidigare granskogsbevuxen terräng med inslag av storblockig morän, men också tidigare, direkt strandnära lägen. I samband med utredningsarbetet påträffades anläggningsspår i form av sporadiska sotfläckar i den södra delen av schakt 13 (se bilaga 2). Bortsett från ett större flintavslag i detta schakt påträffades i övrigt inga äldre fynd vid schaktningarna inom Delområde 4.

FYNDNR.	KONTEXT	SAKORD	MATERIAL	VIKT (G)	ANTAL	FYNDSTATUS	ANMÄRKNING
1	Schaktningsfynd, schakt 8	Splitter	Kr.flinta	1	2	Fragm.	
2	Schaktningsfynd, schakt 8	Avslag	S.sk flinta	5	1	Fragm.	
3	Schaktningsfynd, schakt 8	Kärl	Keramik	2	1	Fragm.	
4	Anläggning, schakt 8	Avslag	S.sk flinta	3	1	Fragm.	
5	Schaktningsfynd, schakt 13	Spån	S.sk flinta	17	1	Fragm	

Fig.5 – Fyndtabell särskild utredning Slättanäsområdet 2004.

Diskussion

Inom ramen för den år 2004 utförda särskilda utredningen framträdde en bild av det aktuella exploateringsområdet som en naturmiljö, vilken i stor omfattning påverkats av ett sentida jord- och skogsbruk. Kulturhistoriska spår i form av enstaka, möjligen förhistoriska gravar, alternativt fossila odlingsrösen framkom inom Delområde 2. Här påträffades även boplatsspår och artefakter, vilka tidsmässigt kan härröra från såväl sten- som bronsålder. Även inom Delområde 4 framkom sporadiska lämningar av förhistorisk karaktär. Inför ett fortsatt exploateringskede är det av stort intresse för kulturmiljövården att försöka få svar på frågor kring de påvisade lämningarnas ålder och karaktär. Av denna anledning bör kompletterande undersökningar komma till stånd inom valda delar av området i god tid innan den planerade byggnationen tar sin början. Så bör även bli fallet inom de ännu outredda delområden som kvarstår inom planområdet (se bilaga 1, Delområden 1,3 och 5).

Figurförteckning

Fig.1 – Utredningsområdet i förhållande till E22 och Ronneby tätort.

Fig.2 – Översiktsskiss Delområde 2 mot norr.

Fig.3 – Sökschakt 8 inom Delområde 2 mot norr.

Fig.4 – Sannolikt ålderdomligt odlingsröse inom Delområde 2 mot väster.

Fig.5 – Fyndtabell särskild utredning Slättanäsområdet 2004.

Bilagor

Bilaga 1 – Antikvariskt intressanta delområden inom exploateringsområdet.

Bilaga 2 – Schaktplan särskild utredning.

Bilaga 3 – Beskrivningar av den särskilda utredningens sökschakt.

Källor

Otryckta källor

Fornlämningsregistret

Persson, Thomas. 2001. Kulturlandskapsutredning Slättanäsområdet Listerby 16:54 och 19:12. Blekinge museum rapport 2001.

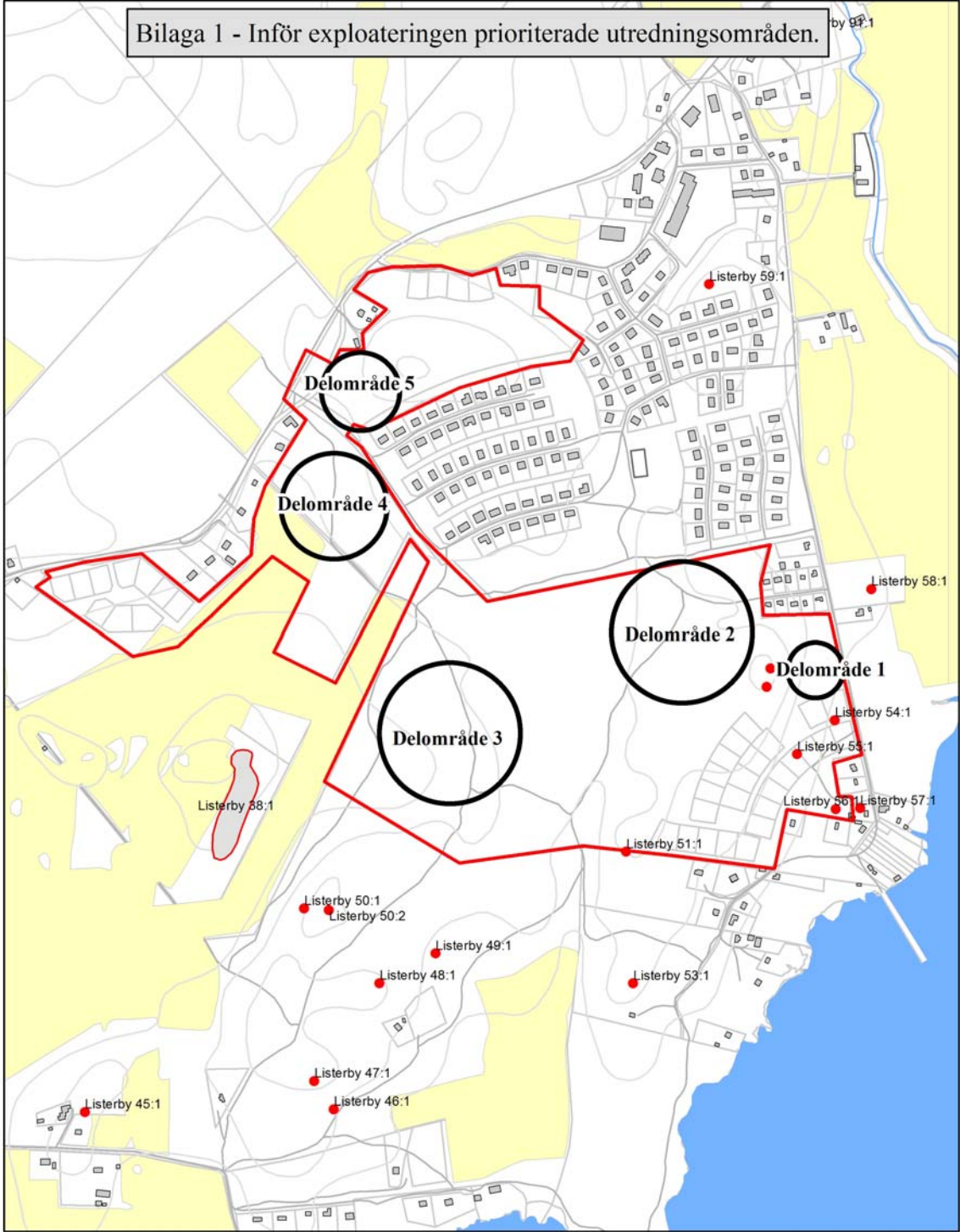
Diverse arkeologiska rapporter ut Blekinge museums arkiv

Diverse kartor ur Lantmäteriverkets kartarkiv

Administrativa uppgifter

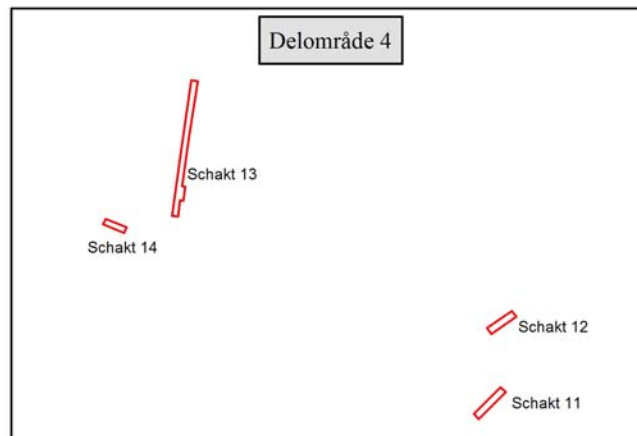
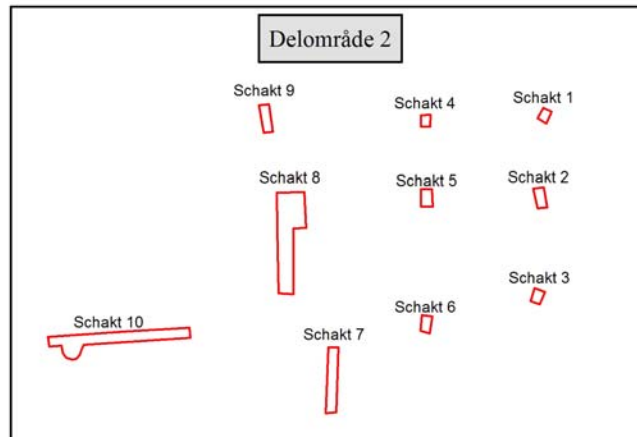
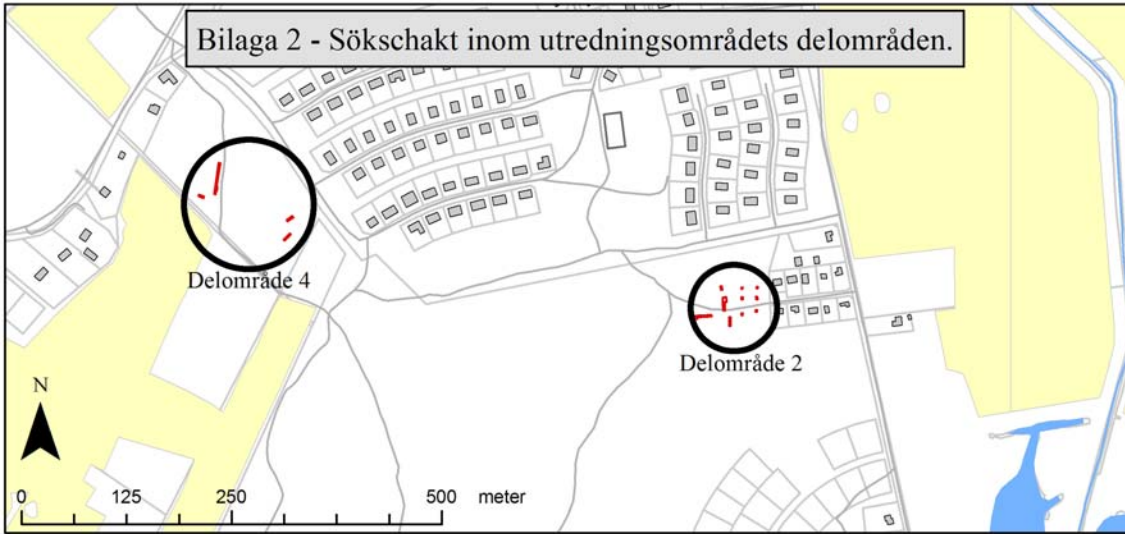
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-2358-04, 2004-07-13
Blekinge museum dnr: 140-0301-04
Undersökningstid: 2004-11-29 till 2004-11-30
Personal: Mikael Henriksson
Läge: Fastighetskartan, blad 3F 5e Yxnarum
Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x: 6228516 y: 1474030
Dokumentation: Mätdata och 45 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.
Fynd: BIM 26093:1-5
Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2005 resp. ©LMV Årende nr
M2005/2857 ©LMV 2005. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1 - Inför exploateringen prioriterade utredningsområden.

Bilaga 2 - Sökschakt inom utredningsområdets delområden.

Bilaga 3 - Schaktbeskrivningar särskild utredning Slättanäsområdet.

Delområde 2

Schakt 1

1,7 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,5 m. Under ett 0,2 m tjockt matjordslager och ett därpå följande 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand vidtog ett 0,05 m tjockt lager mörkgrå, fuktpåverkad moränsand. Slutligen påträffades en undergrund bestående av gul moränsand. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar framkom vid schaktningen. Framträngande vatten fyllde delvis schaktet relativt omgående.

Schakt 2

4,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,4 m. Under ett 0,2 m tjockt matjordslager vidtog ett 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand med inslag av 0,05 till 0,15 m stora stenar. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand. Inga antikvariskt intressanta spår eller fynd framkom vid schaktningsarbetet.

Schakt 3

2,8 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,4 m. Ett 0,2 m tjockt matjordslager följdes av ett 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand med inslag av 0,05 till 0,15 m stora stenar. Härfter vidtog en undergrund bestående av gulbrun moränsand. Inga antikvariskt intressanta spår eller fynd framkom vid schaktningen. Framträngande vatten fyllde delvis schaktet relativt omgående.

Schakt 4

2,7 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,4 m. Under det 0,2 m tjocka matjordslaget och ett därpå följande 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand vidtog slutligen ett 0,05 m tjockt lager, något fuktpåverkad, mörkgrå moränsand. Slutligen påträffades en undergrund bestående av gul moränsand. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar framkom vid schaktningen.

Schakt 5

3,8 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,45 m. Det 0,2 m tjocka matjordslaget innehöll rikligt med upp till 0,1 m stora stenar. Detta följdes av ett 0,25 m tjockt lager brungrå, humös moränsand. Undergrunden bestod av gul moränsand. Inga arkeologiska fynd, lager eller anläggningar påträffades vid schaktningsarbetet.

Schakt 6

3,8 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,45 m. Det 0,2 m tjocka matjordslaget innehöll rikligt med upp till 0,1 m stora stenar. Detta följdes av ett 0,25 m tjockt lager brungrå, humös moränsand. Undergrunden bestod av gul moränsand. Inga arkeologiska fynd, lager eller anläggningar påträffades vid schaktningsarbetet.

Schakt 7

10,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,4 m. Under ett 0,2 m tjockt matjordslager och ett därpå följande 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand vidtog slutligen ett 0,05 m tjockt lager grå moränsand. Slutligen framkom en undergrund bestående av gul moränsand. En stor mängd 0,05 till 0,5 m stora stenar och enstaka block påträffades vid schaktningen. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar framkom i samband med arbetet.

Schakt 8

16,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med en utvidgning om 6,0 x 2,6 m. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Under ett 0,25 m tjockt matjordslager och ett därpå följande 0,15 m tjockt lager matjordsbemängd moränsand vidtog en undergrund bestående av gul moränsand. Den framschaktade ytan föreföll vara stenröjd och fläckvisa rester av kulturlager i form av svagt sotfärgad, brungrå moränsand påträffades liksom flintfragment och en mindre keramikskärva.

Schakt 9

8,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,4 m. Det 0,2 m tjocka matjordslaget följdes av 0,2 m tjockt lager brungrå, humös moränsand och därefter en undergrund bestående av gul moränsand. Rikligt med 0,05 till 0,5 m stora stenar framkom vid schaktningen. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar påträffades vid arbetet.

Schakt 10

25,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med en utvidgning om 3,5 x 2,0 m. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Under ett 0,2 m tjockt, kraftigt stenbämängt matjordslager och ett därpå följande 0,15 m tjockt lager brungrå moränsand vidtog en undergrund bestående av gulgrå moränsand. I den västra delen av schaktet framkom en flack stensättning om 2,7 m i diameter direkt under torvskiktet. Stensättningen utgjordes av 0,1 till 0,4 m stora stenar lagda i minst ett skikt. I övrigt framkom inga antikvariskt intressanta spår och inte heller några fynd vid schaktningen.

Delområde 4

Schakt 11

10,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,3 m. Det 0,2 m tjocka matjordslaget övergick successivt i en undergrund bestående av gul till gulbrun moränsand med inslag av 0,2 till 0,5 m stora stenar. Utöver recenta fynd såsom en glasflaska samt i modern tid avbrända stubbar framkom inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar vid schaktningsarbetet.

Schakt 12

10,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,3 m. Det 0,2 m tjocka matjordslaget övergick successivt i en undergrund bestående av gul till gulbrun moränsand med inslag av 0,2 till 0,5 m stora stenar. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar framkom vid schaktningen.

Schakt 13

40,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med en utvidgning om 5,0 x 1,7 m. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Matjorden övergick på 0,2 m djup successivt i en undergrund bestående av flammig, gulbrun sand med inslag av gråbrun sand. I södra delen av schaktet påträffades en vag, sotig sannolik anläggningsrest liksom enstaka skärven och ett flintavslag. Utöver detta framkom inga antikvariskt intressanta spår heller fynd vid schaktningsarbetet.

Schakt 14

6,0 m långt och 1,7 m brett sökschakt med ett maximalt schaktningsdjup om 0,3 m. Under det 0,2 m tjocka matjordslaget framkom en grå havssand, vilken successivt övergick i en mer ljusgrå sådan. Inga arkeologisk intressanta fynd, lager eller anläggningar framkom i samband med arbetet. Framträngande vatten fyllde schaktet relativt omgående vid schaktningen.